

Редакційна колегія: А. М. Черняк, ректор НА СБ України, доктор юридичних наук, доцент; В. Ю. Артемов, перший проректор (з навчальної роботи) НА СБ України, доктор педагогічних наук, кандидат юридичних наук, доцент; С. Л. Фальченко, проректор з наукової роботи, кандидат юридичних наук, доцент; М. Л. Кривич, директор ННЦ МП НА СБ України, кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України; О. С. Комарова, заступник директора ННЦ МП НА СБ України, кандидат філологічних наук, доцент; Т. А. Івасишина, завідувач кафедри східноєвропейських мов ННЦ МП, кандидат філологічних наук, доцент; І. В. Кіндрась, т.в.о. завідувача кафедри східних мов ННЦ МП, кандидат педагогічних наук.

Рекомендовано до друку вченою радою ННЦ МП НА СБ України,
протокол № 4 від 28 квітня 2021 року

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Сучасна філологія: теорія та практика". Київ : Нац. акад. СБУ, 2021. 400 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Сучасна філологія: теорія та практика", присвяченої популярній тематичній палітрі сучасних наукових проблем щодо теоретичного загального мовознавства, перекладознавства, провідних дидактик і методик у викладанні іноземних мов, питань міжкультурної комунікації, особливостей відтворення культурно-мовної спадщини в різних мовних картинах світу, актуальних проблем засобів масової комунікації, сучасних підходів до перекладу.

Збірник матеріалів буде корисним для здобувачів вищої освіти, аспірантів, науково-педагогічних працівників.

Автори несуть повну відповідальність за добросовісність, підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.

Матеріали конференції (українською та іноземними мовами) публікуються в авторській редакції.

© Національна академія
Служби безпеки України,
2021

Семеренська О.В. ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНО-СИТУАТИВНОГО ПІДХОДУ	371
Сидоренко Л.М. ОСНОВНІ МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	373
Слісаренко Т.Ю., Шеретько А.Г. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	375
Сокол В.В., Карпенко В.Ю. ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОГО СЛЕНГУ	376
Степаненко А.О., Каштан Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В ТВОРІ ПАТРИКА ЗЮСКІНДА «ЗАПАХИ. ІСТОРІЯ ОДНОГО ВБИВЦІ».....	377
Стратулат Н.В., Проценко Г.П. ГАЛУЗЕВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУЛЮВАННЯ НАУКОВОЇ ДУМКИ	379
Тільняк Н.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ	381
Тітомир Ю.К. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	383
Ткаченко А.А., Бородіна А.О., Коров`яковська К.С. ПІДСТУПНІ ДРУЗІ ПЕРЕКЛАДАЧА	384
Ткаченко А.А., Зеляк О.О. КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ	386
Ткаченко С.О., Яременко Є.В. ВІЙСЬКОВІ ЗВАННЯ ЛАТИНСЬКОГО ТА ДАВНЬОГРЕЦЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ.....	388
Фальченко В.Ю. ПОНЯТТЯ <i>НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА</i> : ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	390
Шуленок О.С. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ КОМПОНЕНТАМИ-ОРНІТОНОМЕНАМИ «ВОРОН (КРУК), ВОРОНА» НА ПОЗНАЧЕННЯ ЛЮДСЬКИХ РИС ХАРАКТЕРУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	391
Щерба Д.О., Іванчик О.В. ТРУДНОЩІ ФЛЕКСІЇ ІМЕННИКІВ У ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ	392
Щербина О.О. ПІДГОТОВКА СЛУХАЧІВ ВДА ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	394
Щербіна Т.Р. ЯВИЩЕ КОНТРАКЦІЇ ТА ДОДАВАННЯ ЗВУКУ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	396
Яслик В.І. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ КУРСАНТІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ.....	399

Метод комунікативно-ситуативного підходу сприяє розвитку не тільки комунікативних навичок, але і самостійного мислення, під час якого студенти навчаються висловлювати власну думку, а також прислухатися до думки партнера та певним чином реагувати на неї. Такий метод включає в себе такі види комунікації: колективну, групову та індивідуальну, кожна з яких направлена не тільки на розвиток навичок, що є необхідними для комунікації, а і на особистий розвиток студентів.

Правильно побудувати ситуацію мовлення можна через діалог-приклад, ігрові ситуації, ситуативні картинки чи схеми або відеоматеріали.

Саме використання відеоматеріалів, на нашу думку, є найбільш актуальним та ефективним, оскільки поєднує звукові і візуальні образи, що виникають у типових життєвих ситуаціях. Як відомо, під час слухового сприйняття засвоюється 15% інформації, зорового – 25%, а при слухозоровому – 60%. Такі вправи сприяють розвитку навичок аудіювання та говоріння у студентів. На основі побаченого відбувається власне комунікація між студентами та викладачем.

Автентичні відеоматеріали надають зразки мови і мовлення, загальноживану і спеціальну лексику, ідіоми, метафори тощо, як їх використовують носії мови, у якому контексті. Відео можна поділити на 3 групи, залежно від їх жанрово-тематичної спрямованості: розважальні програми (ток-шоу, спортивно-розважальні програми, повнометражні художні фільми і телесеріали, додаткові матеріали, які супроводжують художні фільми, у тому числі рекламні трейлери); документальні програми, що базуються на фактичній інформації; короткі програми (shorties), тривалістю від 10 секунд до 10-15 хвилин (новини, прогноз погоди, рекламні оголошення, музичні та рекламні відеокліпи тощо).

При цьому важливим є те, що відеоматеріали повинні: відповідати темі заняття та рівню знань учнів; бути в обмеженій кількості; демонструватися чітко, щоб усі студенти добре бачили і чули його; сприяти активній роботі студентів, а саме: виділяти головне, детально продумувати пояснення, відповідати на питання, коментувати, моделювати ситуації, висловлювати свою думку та ін.

Специфічною особливістю відеоматеріалів є щільність і насиченість інформації, тому, на думку дослідників Т.П. Леонтьєвої та О.В. Богданової, доцільніше використовувати короткий уривок для інтенсивного вивчення, ніж більш тривалий відео епізод – для екстенсивного.

Основними завданнями використання відео на заняттях з іноземної мови є: підвищення мотивації і активізація студентів; підвищення якості знань студентів; інтенсифікація навчання та ін. Завдяки відеоматеріалам вводяться нові лексичні одиниці, сприйняття і розуміння яких буде відбуватися легше, адже це буде знайома студентів життєва ситуація, яку вони зможуть побачити і краще зрозуміти саме у відеоматеріалах. Як приклад, таким відеоматеріалом може слугувати відео з BBC NEWS Global environmental issues з теми Environment, що, з одного боку, допоможе ввести нову і складку для студентів лексику, а з іншого, покаже актуальність даної проблематики та направить на обговорення та розвиток комунікації навіть на ті теми, що здаються не дуже цікавими для студентів з першого погляду.

Саме завдяки використанню комунікативно-ситуативного підходу при вивченні англійської мови можна не лише викликати інтерес у студента до спілкування іноземною

мовою, а і змотивувати його у зв'язку із тим, що він сам зможе побачити прикладне значення його навичок та знань, що позитивно вплине на подальше навчання.

Тож, роблячи підсумок, варто зазначити, що успіх використання комунікативно-ситуативного підходу залежить саме від викладача, завданням якого є вибір та використання ситуативних завдань та матеріалів, які б дозволили студентам поступово та цілеспрямовано оволодіти знаннями та правильно їх використовувати при комунікації. А сам же підхід можна вважати дієвим засобом вивчення англійської мови.

Сидоренко Л.М.,

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ

ОСНОВНІ МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Однією з головних умов успішного входження молодого спеціаліста у соціум (професійний колектив) є підвищення рівня культури мовлення студента з урахуванням норм і вимог майбутнього професійного середовища.

Загальні принципи методологічних підходів до професійного розвитку майбутніх фахівців розробляли такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як К. Апел, Л. Виготський, Ю. Габермас, О. Гойхман, А. Димер, Е. Ільєнков, Г. Костюк, В. Кульман, О. Леонтєв, М. Лісіна, Т. Надііна, С. Рубінштейн та ін.).

Важливим є визначення поняття «комунікативної компетентності» як здатності встановлювати і підтримувати необхідні контакти з оточенням, здобувати знання, уміння та навички, що забезпечують ефективне спілкування, розуміти та бути зрозумілим для партнера під час спілкування. Поняття «компетентність» розуміємо як здатність отримувати та опрацьовувати інформацію, ефективно застосовувати здобуті знання у професійній діяльності, спілкуванні тощо [3, с. 63]. І саме питання підвищення мотивації щодо забезпечення процесу розвитку мовлення студентів стає ключовим і вимагає уважного вивчення, оскільки будь-яка діяльність (тим більше мовна) регулюється мотивами особистості, ними ж і визначається успішність цієї діяльності.

Значення мовної діяльності (мовного акту) полягає у тому, щоб не тільки гідно представити себе, свою позицію, а й переконати співрозмовника в її необхідності. Зрозуміло, позиція ця повинна бути аргументованою, вибудованою грамотно і логічно та включати систему цінностей, переконань мовця, однак потрібно дотримуватись етичних норм, позитивного ставлення до позиції співрозмовника.

Н.М. Бібік мотивацію до навчання визначає наступним чином: це «спонукання до продуктивної пізнавальної діяльності та активного засвоєння змісту матеріалу» [2, с. 16]. Таким чином, поняття «мотивація» – це внутрішнє джерело для набуття нових знань, умінь та навичок, які згодом будуть використовуватись з метою успішної професійної адаптації і соціалізації. Комунікативні навички на цьому етапі будуть визначальними, оскільки соціалізація – це, перш за все, комунікативна взаємодія, позиціонування себе, вибудовування свого соціального образу у суспільстві.

Під час вивчення дисципліни «Культура мови та ділове мовлення» визначається вектор для саморозвитку випускника навчального закладу, демонструється значення

володіння комунікативними навичками. Також враховуються особливості навчання, потенційні інтелектуальні та творчі можливості студентів, їх потреби і ціннісні орієнтири, що дозволяє мотивувати учнів до активної роботи та дотримуватись мовних норм. Іншими словами, під час навчання у студентів повинна сформуватися потреба використовувати мовні навички для досягнення певної мети, для вибудовування ефективного спілкування під час певних життєвих, або професійних ситуацій.

Дослідник Н.М. Бібік визначає наступні необхідні умови ефективного спілкування – це «знання механізмів сприйняття і вміння практично ними користуватися; це доброзичливе і шанобливе ставлення до партнера, прагнення до справжнього діалогу; це вміння слухати і розуміти невербальні сигнали партнера; це вміння використовувати переконання, а не маніпулятивні технології»[1, с. 42].

Отже, в основі успішного навчання лежить мотив, тобто «спрямованість студента опанувати різні аспекти комунікативних навичок для того, щоб використовувати їх у професійній діяльності. Кожному комуніканту важливо не лише знати сутність та механізм процесу професійного спілкування, але й необхідно володіти практичними засобами підвищення його ефективності [3, с. 65]. Необхідно зазначити, що мотиви поділяють на зовнішні та внутрішні. Зовнішні визначаються соціумом, а внутрішні – потребами самого суб'єкта навчання. Як правило, до внутрішніх мотивів належить прагнення досягти успіхів у навчанні, у професійній діяльності, бажанням бути зрозумілим та впливовим. Пріоритетом під час навчання є формування внутрішніх мотивів, активізація внутрішніх резервів за допомогою інтерактивних занять та самостійної роботи.

Саме внутрішній мотив буде спонукати студента постійно спостерігати за поведінкою співрозмовника, за емоційним його станом, для досягнення комунікативних результатів. Емоційний аспект реалізується під час роботи у групах, дискусіях, вікторинах. Завдяки неординарним вправам та комунікативним завданням, студенти розвивають такі вміння, які допомагають адекватно використовувати комунікацію для вирішення проблем та правильно реагувати на різні ситуації. Це підвищує рівень мотивації студентів до навчання, оскільки демонструє значення успішної комунікації у вирішенні професійних проблем. Агресія, маніпуляція, навпаки, свідчать про низьку мовну культуру та невічливе ставлення до співрозмовника.

Отже, позитивна внутрішня мотивація буде сприяти засвоєнню системи теоретичних знань і практичних навичок, які дозволять студентам у майбутньому адаптуватись у професійній діяльності і допоможе реалізовувати поставлену мету.

Література

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О. В. Овчарук]. К. : «К.І.С.», 2004. С. 47–52.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [бібліотека з освітньої політики] / Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, О.І. Локшина та ін.; за заг. ред. О.В. Овчарук. К.: КІС, 2004. 112 с.
3. Сидоренко Л.М., Тільняк Н.В. Мовна та мовленнєва компетентності як складові підготовки спеціаліста технічного напрямку. *Вісник НТУУ «КПІ»*: зб. наук. праць. Вип. 5(II). К: НТУУ «КПІ», 2015. С. 60-67.